

ยาง

ไครทิสไครทวย

กองบรรณาธิการร่วม
สงขลานครินทร์หาดใหญ่

ประเทศไทยนั้นตกอยู่ในสภาพถูกบีบและถูกกดอยู่ภายใต้แอกหนักอึ้งถึงสองอันทับซ้อนกัน ก็นอกจากประเทศมหาอำนาจแล้ว สิงคโปร์ ประเทศเล็ก ๆ ที่ไม่ต้องปลุกต้นยางแม้สักต้นเดียว ก็ยังเข้ามาผูกขาดกอบโกยเอาผลประโยชน์

อีกต่อหนึ่ง

จากความจริงที่ว่า ยางพากาเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย และจัดเป็นสินค้าออกสำคัญเป็นอันดับสองรองลงมาจากข้าว ทำรายได้เข้าประเทศปีละประมาณ 15,000 ล้านบาท และเมื่อคิดเฉพาะภาษีอากรที่รัฐเรียกเก็บจากการส่งออกนอกประเทศในปี 2522 เป็นเงิน 2,450 ล้านบาท ซึ่งเงินจำนวนนี้เกือบเท่ากับงบประมาณทั้งปีของทบวงมหาวิทยาลัย (งบทบวง 2,670 ล้านบาท) ด้วยเหตุนี้ เรื่องของยางพาราจึงเป็นเรื่องจำเป็นที่เราจะต้องศึกษาอย่างยิ่ง เพราะการที่ยางคือส่วนสำคัญในวงจรหลังต่อรองทางเศรษฐกิจ และเป็นเส้นชีวิตของประเทศโดยเฉพาะประชากรในภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 17 จังหวัด ซึ่งมีอาชีพหลักในการทำสวนยาง ในภาคใต้มีประชากรกว่าร้อยละห้าสิบที่มีอาชีพเกี่ยวข้องโดยตรงกับสวนยาง ดังนั้นความผันผวนแปรปรวนใด ๆ เกี่ยวกับตลาดยาง ย่อมจะมีผลกระทบต่อปากท้องของประชาชนเหล่านี้ยิ่งไปกว่านั้น กล่าวมุ่งเฉพาะชาวสวนยางในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยแล้ว มีจำนวนผู้คนอัตราร้อยละ 76 ที่ดำรงชีพอยู่ด้วยการรับจ้างเป็นกรรมกรกรีดยาง

เป็นเรื่องที่น่าพิศวงกันมากกว่า เหตุใดประเทศไทยซึ่งสามารถปลูกยางได้มากเป็นอันดับสามของโลก แต่ทว่ากรกำหนดราคาขึ้นลงของผลผลิตยางนั้น ผู้ที่มีอำนาจกำหนดคือประเทศสิงคโปร์ ประเทศซึ่งไม่ได้ปลูกยางสักต้นเดียว เหตุใดยางแผ่นรมควันชั้นหนึ่งในตลาดมาเลเซียราคาทั่วโลกมีราคา 29.25 บาทและ 29.69 บาท แต่ราคาของประเภทเดียวกันในประเทศ ที่ตลาดยางขนาดใหญ่มีราคาเพียง กิโลกรัมละ 18.32 บาท

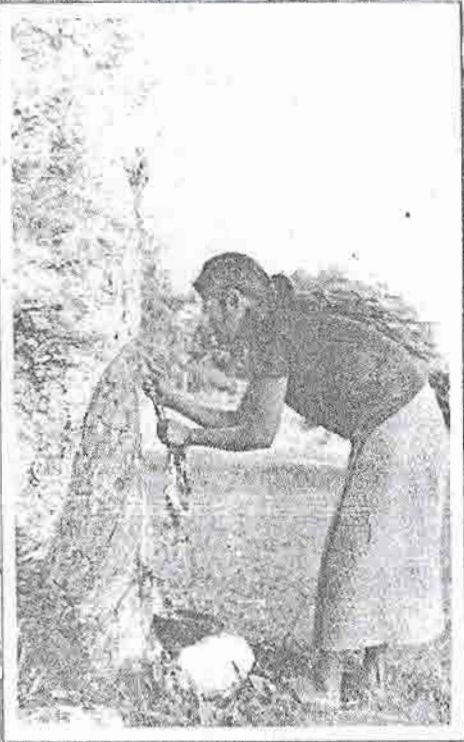
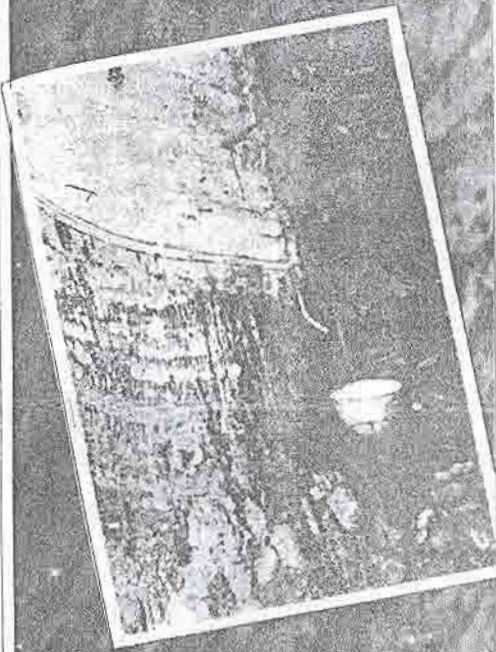
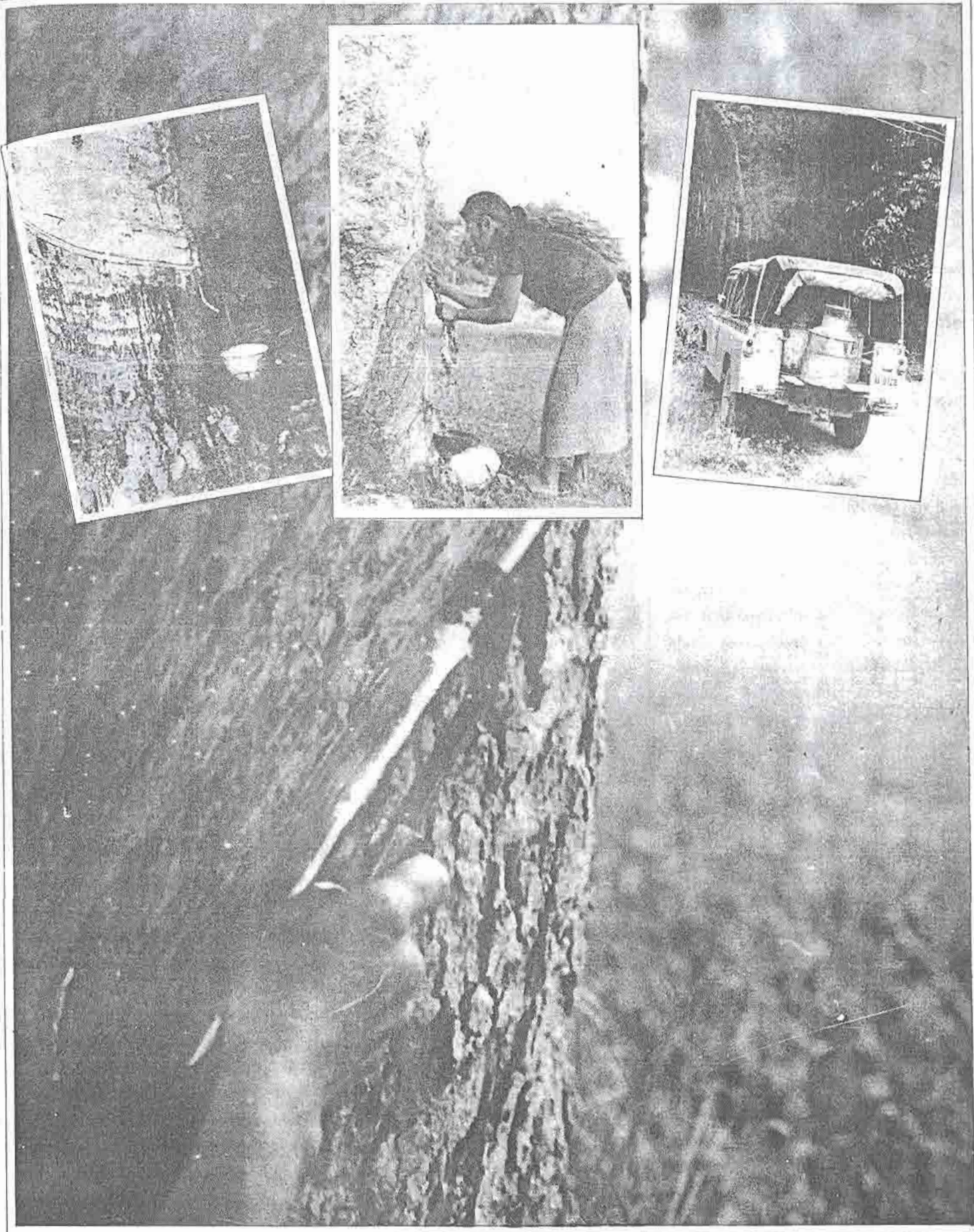
เมื่อเราพิจารณาอย่างลึกซึ้งและประมวลผลทุกแง่ทุกมุมเท่านั้น จึงได้ข้อสรุปสาระสำคัญประการหนึ่งก็คือ ภาวะความอยู่ดีธรรมของกลไกด้านราคาในระบบเศรษฐกิจของโลก ประเทศไทยเรา ไม่ใช่จะตกเป็นเบี้ยล่างของต่างชาติแต่เพียงเรื่องยาง ดังที่กล่าวข้างต้น สภาพถูกเอารัดเอาเปรียบยังแผ่ขยายไปทั่วทุกแขนง ไม่ว่าเราจะแยกแยะออกมาเป็นภาคเกษตรกรรมหรือภาคอุตสาหกรรม นั่นก็คือสัญญาบัตรหรือสิ่งที่ทำให้เราตระหนักถึงว่า ปัจจุบันประเทศเรากำลังตกอยู่ภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมผูกขาด อยู่ภายใต้อาณัติของประเทศที่มีพลังทางเศรษฐกิจที่เข้มแข็งมากกว่าเรา และประเทศที่เป็น

มหาอำนาจทางเศรษฐกิจของโลกนั่นเอง

บทความนี้มุ่งเสนอข้อมูลเกี่ยวกับตลาดยางพาราทั้งของโลกและเฉพาะในประเทศซึ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน รวมทั้งพยายามที่จะเปิดเผยให้เห็น ขั้นตอนความเป็นมาของระบบการผูกขาดตลอดจนผลกระทบต่อฐานะทางเศรษฐกิจของชาวสวนยางต่อเนื่องกันไป

1 อันว่ายาง..
ยางนั้น
สำคัญไฉน ?

นับวันยางพาราจะเป็นสินค้าที่ตลาดโลกต้องการมากยิ่งขึ้น เนื่องจากยางนั้นเป็นส่วนประกอบที่สำคัญในอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ ตลอดจนเป็นยุทธปัจจัยอีกด้วย ในปี 2520 ทั่วโลกได้ใช้ยางพาราเป็นจำนวน 3.8 ล้านตัน ซึ่งเท่ากับจำนวนที่ผลิต

13
14
15
16
17
18

ประเทศไทยปลูกยางได้มากเป็นอันดับสามของโลก แต่ทว่า การกำหนดราคายางลงของผลผลิตยางนั้น ผู้มีอำนาจกำหนดคือ.....

ได้พอดี แม้ว่าประเทศอุตสาหกรรมได้พยายามผลิตยางสังเคราะห์ออกมาแข่งขันประสพกับความสำเร็จในช่วงเวลาหนึ่งที่ผ่านมา แต่ในปัจจุบันต้นทุนการผลิตยางสังเคราะห์เพิ่มสูงขึ้นมากมาย เนื่องจากยางสังเคราะห์เป็นผลผลิตที่ได้จากอุตสาหกรรมเคมีน้ำมัน ดังนั้นความต้องการยางพาราจึงเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะการผลิตยางรถยนต์ที่ตลาดกำลังนิยมด้วยแล้ว ต้องใช้ส่วนผสมของยางพาราปริมาณมากกว่ายางรถยนต์ธรรมดาถึงสองเท่าตัว

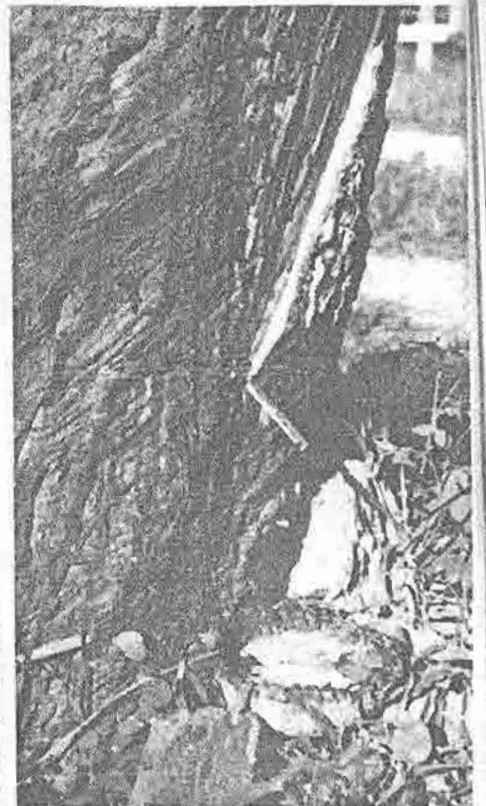
คาดกันว่าในปี 2528 ทั่วโลกจะขาดแคลนยางพาราถึง 4 แสนตัน และหากทั่วโลกยังคงผลิตยางพาราได้เพียงระดับในปัจจุบันอีก 10 ปีข้างหน้า ทั่วโลกจะขาดแคลนยางพาราถึง 1 ล้านตัน

แน่นอนที่สุดว่าประเทศที่ใช้ยางพารามากที่สุดก็คือ ประเทศอุตสาหกรรมยักษ์ใหญ่ของโลกอันได้แก่ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เยอรมันตะวันตก อังกฤษ ฝรั่งเศสและอิตาลี ซึ่งรวมกันแล้ว มีปริมาณมากกว่าครึ่งหนึ่งของยางพาราโลก ทั้งนี้ไม่นับรวมเอาโรงงานอุตสาหกรรมของประเทศดังกล่าวในประเทศด้อยพัฒนา เช่น บริษัทยางไฟรสดินในประเทศไทย ซึ่งมีชาวอเมริกันเป็นเจ้าของ เป็นต้น

นอกจากนี้ในสมัยสงครามโลกครั้งที่สองและสมัยที่มีการต่อต้านประเทศคอมมิวนิสต์ ยางพาราเป็นส่วนสำคัญในการผลิตยุทธปัจจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกระบวนการผลิตของสหรัฐ ไม่ว่าจะเป็นการผลิตรองเท้าจนกระทั่งถึงเครื่องบิน และอุปกรณ์สงครามต่างๆ ยางพาราเข้าไปมีส่วนเกือบทั้งนั้น สหรัฐซึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่าเป็นประเทศที่ผลิตยุทธปัจจัยสำคัญที่สุดในโลก จึงเป็นประเทศที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อราคายางในตลาดโลก

นโยบายทางการผลิตยุทธปัจจัยของสหรัฐจึงเป็นตัวแปรของราคายางในตลาดโลกอีกโสดหนึ่ง และสร้างความผันผวนปั่นป่วนแก่การผลิตยางตลอดมาหลายครั้งทีเดียว

นอกจากความสำคัญของยางพาราที่มีต่ออุตสาหกรรมการผลิตรถยนต์และเป็นส่วนประกอบอันสำคัญในการผลิตยุทธปัจจัยดังที่ได้กล่าวแล้ว ยางพารายังมีความสำคัญต่อกระบวนการผลิตหลายรูปแบบ ทั้งสิ่งที่เราเห็นได้ด้วยตาตนเองในชีวิตประจำวัน และสิ่งที่เราไม่อาจทราบได้เนื่องจากความซับซ้อนยุ่งยากของเทคโนโลยีทางการผลิต ซึ่งมีรายละเอียดที่ไม่ได้นำมากล่าวไว้ในที่นี้อีกนานัปการ

2

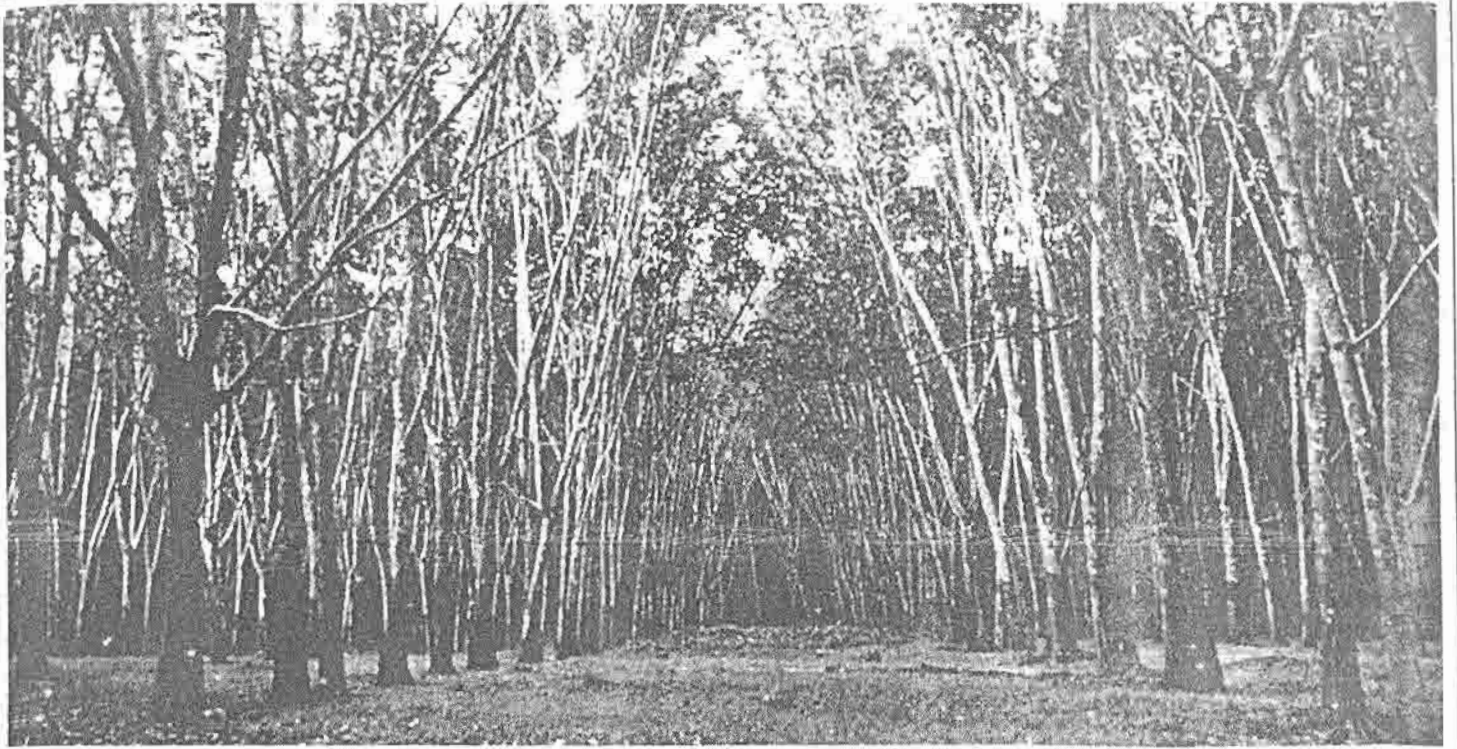
เสรีภาพในการปลูกสวนยาง และเสรีภาพในการ ผูกขาดตลาดยาง

การค้ายางพารามีมากกว่า 200 ปีแล้ว โดยเริ่มต้นที่อังกฤษซึ่งผูกขาดการค้ายางจากประเทศบราซิล เมื่อเห็นว่าได้ผลกำไรจากการค้าขายผลผลิตนี้อย่างมหาศาล อังกฤษจึงได้ขยายการลงทุนทำสวนยางในประเทศมาเลเซียเพิ่มขึ้นอีก ในขณะที่นั้นมาเลเซียเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษอยู่ด้วย พร้อมทั้งตั้งบริษัทค้ายางทั้งในมาเลเซียและสิงคโปร์ซึ่งเป็นเมืองท่าสำคัญ การดำเนินการของบริษัทอังกฤษกระทำโดยรับซื้อยางในมาเลเซีย แล้วส่งไปยังสิงคโปร์ และบริษัทเดียวกันนี้เองจะเป็นผู้จัดส่งยางไปยังตลาดมหานครลอนดอนอีกทอดหนึ่ง สิงคโปร์จึงเริ่มเข้ามา มีบทบาทและกลายมาเป็นตลาดยางที่สำคัญของโลก ต่อมา ทั้ง ๆ ที่ไม่ได้ทำการปลูกยางเองแต่อย่างใด

บริษัทผู้ดำเนินการของอังกฤษที่มีชื่อเสียงดำรงมาจนกระทั่งถึงในปัจจุบันได้แก่บริษัท GUTHRIES (ตั้งก่อน พ.ศ. 2364) บริษัท BOUSTEAD (พ.ศ. 2371) บริษัท HARRISON (พ.ศ. 2387) และบริษัท SIME DARBY (พ.ศ. 2445) เป็นต้น

สำหรับสหรัฐอเมริกาได้เข้ามามีบทบาทในตลาดยางเมื่อปี 2482 เนื่องจากได้รับชอกิจการจากบริษัทค้ายางพาราของรัฐบาลประเทศฮอลแลนด์ (เนเธอร์แลนด์) และในปี 2484 สหรัฐก็เริ่มผลิตยางสังเคราะห์หรือยางเทียมออกมาสู่ตลาดโลก เนื่องจากผลสะท้อนอันเกิดจากญี่ปุ่นได้ยกพลขึ้นบก และเข้าครอบครองบริเวณพื้นที่ที่ทำการเพาะปลูกสวนยางในเอเชียเกือบทั้งหมด ยางสังเคราะห์ของสหรัฐ

ที่
ส
ย
ค
ค
ง
ช
น
ส
า
ย
เพ
ส
ย
ย
ย
ค
ที่
เ
ย
จ
พ
ค
แ
น
ล
ก
ก
ล

ทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้น ในช่วงสงครามเกาหลี สหรัฐมีนโยบายสะสมยางเพื่อใช้เป็นปัจจัยทางยุทธศาสตร์การทหารขึ้นมา ซึ่งเป็นนโยบายที่สืบเนื่องมาตั้งแต่แรกเริ่มเมื่อปี 2489 ราคายางในช่วงนี้จึงสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งยังมีข่าวลือและการคาดการณ์ว่า สหรัฐ มีความพยายามที่จะเข้ามาเป็นผู้ผูกขาดการค้ายางเพียงผู้เดียว

ผลจากการที่สหรัฐดำเนินนโยบายสะสมยางเพื่อเป็นยุทธปัจจัยกับการที่เป็นผู้ผลิตยางสังเคราะห์ส่งออกดีตลาด ทำให้เกิดความแปรปรวนขึ้นในตลาดยางพาราแท้ จนกระทั่งทำให้ราคาของพาราแท้หรือยางพาราที่มีวิธีการผลิตโดยการเพาะปลูกสวนยางตกต่ำลง ถึงขนาดพ่อค้ายางพาราไม่อาจดำเนินการค้าขายต่อไปได้ และมีอยู่หลายส่วนถึงกับล้มละลาย เลิกเลิกกิจการไปตาม ๆ กัน ซึ่งแน่นอนที่สุดชาวสวนยางที่อยู่ในระดับต่ำลงมาของกลไกการผลิตยางพาราจะยิ่งเป็นผู้ที่ได้รับเคราะห์โดยตรงและหลีกเลี่ยงไม่พ้นจากวิกฤตการณ์นี้

ผู้ที่ได้ประโยชน์จากภาวะเลวร้ายของตลาดค้ายางของโลกคือสหรัฐและอังกฤษ ไม่ได้หยุดยั้งเพียงเท่านั้น ในปี 2494 สหรัฐและอังกฤษก็ได้เริ่มดำเนินนโยบายเพิ่มระดับการผูกขาดให้เด็ดขาดยิ่งขึ้น อาทิ ภาวะที่ประเทศผู้ผลิตยางพาราไม่มีพลังทางเศรษฐกิจมาต่อรองกับข้อเสนอ สหรัฐและอังกฤษได้ทำสัญญาจำกัดออกแต่ฝ่ายเดียว โดยเข้ามาเป็นผู้รับซื้อพยางราคาขาย และจะทำเช่นนี้ก็ต่อเมื่อการซื้อขาย

ยางมีข้อผูกพัน มีเงื่อนไขผูกมัดว่า ประเทศผู้ผลิตทั้งหลายที่เป็นคู่สัญญาจะนำยางไปขายให้ประเทศอื่นไม่ได้ นอกจากสหรัฐและอังกฤษ

นอกจากประโยชน์และผลกำไรจำนวนมากมหาศาลที่สหรัฐจะได้จากการเข้ามาผูกขาดค้ายางโดยตรงแล้ว การผูกขาดดังกล่าวยังป้องกันไม่ให้อย่างพารามีโอกาสระบายเข้าสู่ตลาดประเทศสังคมนิยมเช่นโซเวียตหรือสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีนอีกด้วย การผันผวนปรวนแปรของสภาพตลาดยางที่เกิดจากปัจจัยและเงื่อนไขต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้วนี้ คือที่มาของหรือภูมิหลังของเจ้ายุทธจักรของวงการยางพาราในปัจจุบัน

ปัจจุบันตลาดยางพาราของโลกมีอยู่ 4 แห่งคือ

1. ตลาดมาเลเซีย

เป็นตลาดที่มีอิทธิพลในการกำหนดราคาอย่างมาก นอกจากนั้นมาเลเซียยังมีสำนักงานในต่างประเทศ 16 แห่ง ทั้งในสหรัฐ ญี่ปุ่น และยุโรปอีกด้วย การซื้อขายในตลาดนี้มีทั้งแบบ PHYSICAL RUBBER คือซื้อขายยางกันด้วยของจริง ๆ และ PAPER RUBBER คือการซื้อขายกันโดยไม่ต้องมียางแท้ใช้เครดิตส่วนใหญ่แล้วในมาเลเซียจะซื้อขายกันตามวิธีแรก บริษัทค้ายางส่วนใหญ่เป็นของชาวอเมริกันและชาวอังกฤษ จนกระทั่งต่อมาในปี 2514 รัฐบาลมาเลเซียถึงได้ตั้ง บรรษัทพัฒนายางมาเลเซีย เพื่อช่วยเหลือสนับสนุนเจ้าของสวนยางขนาดเล็ก ซึ่งเป็นชาวมาเลเซียเอง ไม่ให้ถูกกดราคาจากบริษัทชาวตะวันตก

ตกมากจนเกินไป

2. ตลาดสิงคโปร์

เนื่องจากสิงคโปร์ไม่ได้มีการปลูกยางเลย ตลาดนี้จึงซื้อขายกันแบบ PAPPER RUBBER จากนั้นจึงนำยางจากประเทศผู้ผลิตอันได้แก่ อินโดนีเซีย ไทยและมาเลเซีย ส่งไปยังประเทศผู้ซื้อต้องการโดยตรง

บริษัทผู้ค้ายางส่วนใหญ่ที่ตั้งอยู่ในสิงคโปร์ เป็นบริษัทเดียวกันกับที่ตั้งอยู่ในประเทศมาเลเซีย ตัวอย่างเช่น GUTHRIES ก็ดำเนินกิจการอยู่ทั้งสองประเทศดังกล่าว

3. ตลาดลอนดอน

ปัจจุบันมีอิทธิพลน้อยลงเมื่อเทียบกับตลาดในสหรัฐ ทั้งนี้มาจากสถานะทางเศรษฐกิจของอังกฤษทั้งประเทศ ที่ทรุดต่ำทรมานและคลอนแคลนไม่มีมั่นคงเหมือนในอดีต

4. ตลาดนิวยอร์ก

นับได้ว่าเป็นตลาดที่มีอิทธิพลมาก เหตุผลก็เนื่องมาจากสหรัฐเองเป็นประเทศผู้ผลิตยางสังเคราะห์รายใหญ่ที่สุดในโลก ซึ่งการกำหนดราคาของพาราต้องขึ้นลงตามราคาของสังเคราะห์ด้วย และรวมทั้งเงินไซและปัจจัยอื่น ๆ เข้ามามีส่วนประกอบด้วย

จากข้อมูลและรายละเอียดดังกล่าวข้างต้น จึงอาจนำมาสรุปให้เห็นภาพอันแจ่มชัดได้ว่า กล่าวโดย

ทั่วไปววม ๆ แล้ว ชาวอังกฤษและชาวอเมริกันนี่เอง
ที่เป็นผู้ชักใยอยู่เบื้องหลังการค้าเนินการผูกขาดการ
ค้าขายของตลาดโลก โดยอาศัยชาวมาเลเซียและชาว
สิงคโปร์เป็นทั้งลูกมือ และอาศัยประเทศทั้งสองนี้
เป็นตลาดผูกขาดอย่างอิสระระดับหนึ่ง จริงอยู่ที่มีคำกล่าว

ว่า บริษัทของชาวมาเลเซียและสิงคโปร์ก็เป็นผู้ค้า
ยงที่มีช่างานกิจการใหญ่โตมากเหมือนกัน แต่ถ้า
จะเปรียบเทียบและวัดกันจริง ๆ แล้ว ยังอยู่ห่างไกล
กับความยิ่งใหญ่หรือความมีอิทธิพลของบริษัทจาก
ประเทศตะวันตกเหลือเกิน

ก็ได้พยายามส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตยาง โครงการ
สำคัญที่ทำกันอยู่ก็คือการจัดตั้งกองทุนสงเคราะห์
การทำสวนยาง เป็นนโยบายที่มีเป้าหมายต้องการ
ให้ชาวสวนยางได้ปลูกยางพันธุ์ใหม่แทนยางพันธุ์เก่า
โดยให้ชาวสวนยางยื่นขอรับการสงเคราะห์ แต่เท่าที่
เป็นอยู่หรือในทางปฏิบัตินั้น ผลประโยชน์มักตกแก่
เจ้าของสวนยางขนาดใหญ่ เพราะการปลูกยางพันธุ์
ใหม่ จำเป็นที่จะต้องโค่นต้นยางพันธุ์เก่าลงเสียก่อน
แล้วจึงทำการปลูกยางพันธุ์ใหม่แทนที่ คราวนี้ขณะ
ที่รอเก็บเกี่ยวผลผลิตก็จะได้จากยางพันธุ์ใหม่ ชาว
สวนยางขนาดย่อมไม่มีทุนมีรอน หรือไม่อาจหาอาชีพ
อื่นสำรองเพื่อที่จะทำให้มีรายได้พอเพียงต่อการ
ดำรงชีวิตต่อไป เพราะกว่าที่ยางปลูกใหม่จะโตถึง
ขนาดให้น้ำยางได้ ก็ต้องกินเวลาถึงหกปีเป็นอย่างต่ำ
ฉะนั้นชาวสวนยางขนาดย่อมจึงมีปัญหาเกิดขึ้น ถ้า
หากจะยื่นขอรับการสนับสนุนจากกองทุนสงเคราะห์
นอกจากนี้ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการ
เพิ่มผลผลิตยางหรือการจัดกองทุนสงเคราะห์ดังกล่าว

3

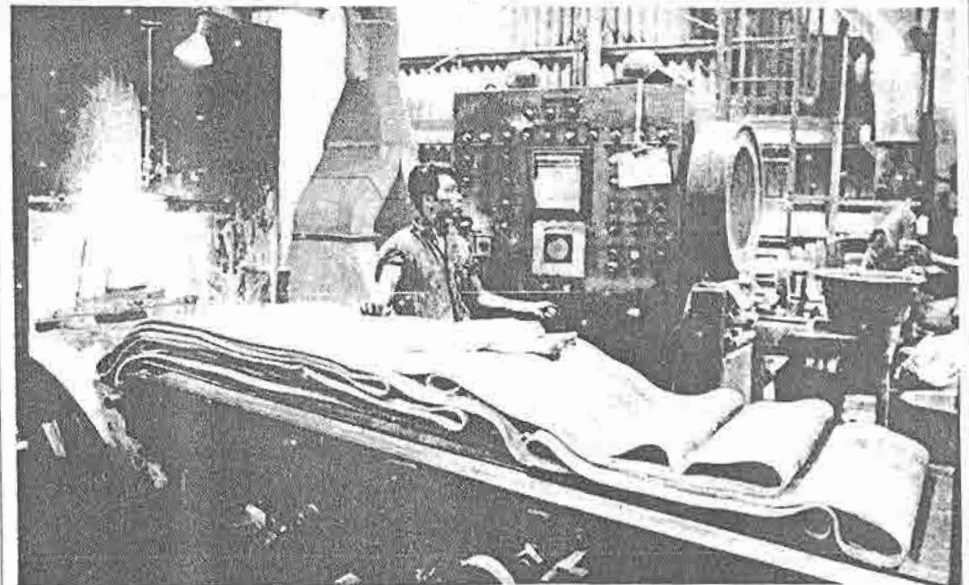
น้ำยางไหลน้อยหรือไม่ไหลเลย เชิญปรึกษา ธนาคารโลก

ประเทศผู้ผลิตยางพาราเรียงลำดับตามความ
สำคัญที่มีต่อตลาดโลกคือ มาเลเซีย อินโดนีเซีย
และประเทศไทย ซึ่งต่างก็เป็นประเทศ "กำลัง
พัฒนา" ด้วยกันทั้งนั้น ทั้งสามประเทศนี้สามารถ
ผลิตยางรวมกันเข้ามีปริมาณมากถึง 80% ของผล
ผลิตทั้งหมดที่ผลิตได้ในโลก และในปัจจุบันนี้ประเทศ
ทั้งสามได้พยายามอย่างเต็มที่ในอันที่จะเพิ่มผลผลิต
ของตน โดยการนำเอายางพันธุ์ใหม่ที่ดีกว่า เข้ามา
ปลูกแทนที่ยางพันธุ์เก่าที่มีอายุการปลูกยืนต้นมานาน
และให้น้ำยางน้อย ซึ่งจะส่งผลทำให้แนวโน้มของ
การผลิตยางในอนาคตสูงขึ้น

ข้อที่น่าสังเกตจากสถิติตัวเลขข้อมูล (ตาม
ตารางที่ 1) มาเลเซียมีพื้นที่ปลูกยาง 12.5 ล้านไร่
สามารถผลิตยางได้ 46.49% ของโลก ส่วนประเทศ
ไทยซึ่งมีพื้นที่ปลูกยาง 9.7 ล้านไร่ ผลิตยางได้เพียง
11.08% ของโลก คิดเปรียบเทียบปริมาณผลผลิต
ต่อไร่แล้วมาเลเซียนั้นสามารถผลิตยางได้มากกว่าไทย
ถึงสาม เท่า

ทั้งนี้เนื่องมาจากว่า พื้นที่สวนยางที่ปลูกยาง

พันธุ์เก่านั้นยังมีมาก ประมาณร้อยละ 51.14 ทั้งยังมี
อายุการปลูกมานานเกินกว่า 30 ปี ซึ่งมีสภาพการ
ให้น้ำยางที่น้อยเต็มที และก็มีเพียงร้อยละ 20.45
ซึ่งเป็นพื้นที่ปลูกยางพันธุ์ดี ในขณะที่ทางรัฐบาล

1 ผลผลิตยางพาราของโลก แยกเป็นรายประเทศ ปี 2520

ประเทศ	ผลผลิต (ตัน)	ร้อยละ
1. มาเลเซีย	1,720,000	46.49
2. อินโดนีเซีย	875,000	23.65
3. ไทย	410,000	11.08
4. ศรีลังกา	159,000	4.29
5. อินเดีย	157,000	4.24
6. อื่น ๆ	379,000	10.24
รวม	3,800,000	100

(บน) ยางดิบถูกรีดเป็นยางแผ่น ในโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ (ล่าง) ว่าจะรีดยางแบบที่ังใช้ทั่วไปในภาคใต้ของไทย

รัฐบาลได้ดำเนินการโดยการกู้ยืมเงินจากธนาคารโลก เริ่มแรกตามโครงการรัฐบาลไทยได้กู้ธนาคารโลกเป็นเงินกว่าหนึ่งพันล้านบาท ปัจจุบันก็ได้กระทำการจนสิ้นโครงการแล้ว สำหรับเงินกู้ยืมงวดใหม่นั้น เป็นที่แน่นอนว่าธนาคารโลกยินยอมให้รัฐบาลกู้เงินเพิ่มอีก 3 พันล้านบาท ก็เพื่อที่จะมาใช้จ่ายในการปลูกยางและเพิ่มผลผลิตยาง

เหตุผลที่สำคัญอีกข้อหนึ่ง ที่ทำให้ผลผลิตยางพาราของไทยอยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ก็คือ การปราบปรามผู้ก่อการร้ายของทางฝ่ายรัฐบาลในพื้นที่ดังกล่าว ทำให้เนื้อที่ที่ควรจะดำเนินการกรีดยางได้มีอุปสรรคต้องปิดลง ชาวสวนไม่กล้าเข้าไปกรีดยาง ทั้งนี้เพราะเกรงจะถูกกล่าวหาจากทางทหารว่า "ส่งเสบียงหรือเป็นสายให้กับผู้ก่อการร้าย" และในหลายห้องที่สวนยางก็ถูกปิดลงเพราะความปลอดภัย การที่ต้องเสี่ยงกับอันตรายถึงแก่ชีวิต เนื่องจากโจรสลัด กักตุน ทุปปฏิบัติกรชุกชุมรวมทั้งมีการจับตัวลักพาตัวไปเรียกค่าไถ่ การเรียกค่าคุ้มครองสวนยางอีกด้วย ประเมินค่าสูญเปล่าเพราะอุปสรรคดังกล่าวออกมาเป็นตัวเงินแล้ว ในสามจังหวัดภาคใต้จะสูญเสียรายได้ที่ควรจะได้จากกิจการยางพารานี้เป็นเงิน นับสิบ ๆ ล้านบาทต่อเดือน

โดยที่จำนวนร้อยละ 90 ของพื้นที่ปลูกยางอยู่ในภาคใต้ (ส่วนที่เหลือของพื้นที่ปลูกยางอยู่ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด) ดังนั้นเฉพาะผู้ที่ทำการกรีดยางในภาคใต้ ประมาณว่ามีไม่ต่ำกว่า 1.7 ล้านคน และเมื่อรวมเอาคนอื่นในครอบครัวเข้าด้วยแล้ว จะมีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกรกรีดยางหรืออาชีพนี้ ประมาณว่าไม่ต่ำกว่า 5 ล้านคน ซึ่งนับเป็นประชากรส่วนใหญ่ที่สุดของภาคใต้ ดังนั้นหากจะกล่าวได้ว่า "สายน้ำยางที่ไหลออกจากต้นยาง คือสายเลือดที่หล่อเลี้ยงชีวิตชาวไทย" ก็คงไม่ไกลเกินความจริงนัก

เมื่อเป็นเช่นนี้ ไม่ว่าจะไรก็ตามที่จะมากระทบกระเทือนต่อขั้นตอนต่าง ๆ และเป็นอุปสรรคต่อการผลิตยาง ย่อมจะก่อให้เกิดความยุ่งยากลำบากในการดำรงชีพให้อยู่เป็นสุขของชาวภาคใต้ส่วนใหญ่แน่นอน

มูลค่าของยางพาราที่ไทยส่งออกขายในตลาดโลก

ในกระบวนการสินค้าขาออกที่สำคัญซึ่งประเทศไทยส่งเป็นสินค้าออก นำเงินเข้าสู่ประเทศ ยางพาราเป็นสินค้าที่สามารถหารายได้ให้กับประเทศไทยเป็นอันดับสองรองจากข้าว เฉพาะปี 2522 ไทยส่ง

ยางรถยนต์ ก็ในผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่ชี้ยางพาราเป็นวัตถุดิบสำคัญ

ยางพาราออกมีมูลค่า 12,269.39 ล้านบาท (ดูตารางที่ 2) เมื่อรวมกับอากรขาออก รัฐบาลเรียกเก็บเพิ่มเติมอีกประมาณ 2,449.80 ล้านบาท และเรียกเก็บส่งเข้ากองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางอีก 354.70 ล้านบาท (เก็บเอาจากผู้ส่งออก กิโลกรัมละ 69 สตางค์) รวมความว่ารายได้สุทธิในปี 2522 ยางพาราทำเงินเข้าประเทศประมาณ 15,000 ล้านบาท เฉลี่ยแล้วอัตราอากรขาออกของแผ่นยางรมควันในปี 2522 ราคา กิโลกรัมละ 4.777 บาท ซึ่งก็

คือเงินที่ชาวสวนต้องเสียภาษีอากรให้กับรัฐเป็นราย กิโลกรัมนั่นเอง

ผลผลิตของยางพาราร้อยละ 95 จะถูกส่งออกไปขายยังต่างประเทศ คงเหลืออยู่เพียงอีกร้อยละ 5 เท่านั้น เพื่อใช้ในกระบวนการผลิตทางด้านอุตสาหกรรมหรือด้านอื่น ๆ ในประเทศ ประเทศที่รับซื้อยางจากไทยได้แก่ ญี่ปุ่น (51.70%), สหรัฐ (15.66%) สิงคโปร์ (12.47%), มาเลเซีย (7.9%)

2 มูลค่ายางส่งออกปี 2518 - 2523 (3 เดือนแรก)

พ.ศ.	มูลค่า (ล้านบาท)
2518	3,495.00
2519	5,273.67
2520	6,202.16
2521	7,945.50
2522	12,269.39
2523 (3เดือน)	2,044.31

3 อัตราอากรขาออก

รายการ	อัตรา ร้อยละ
ยางแผ่นรมควัน	
1. ถ้าราคาต่ำกว่า ก.ก.ละ 5.95 บาท	1
2. ถ้าราคาตั้งแต่ ก.ก.ละ 5.95 บาท ขึ้นไป	
คิดอัตราอากรเฉพาะส่วนที่เกินกว่า ก.ก. ละ 5.80 บาท	40

4

ตลาดภายในไทย คนคุมใหญ่ไม่ใช่คนไทย

พอจะได้ทราบกันแล้วว่า ในระดับตลาดโลก ใครคือผู้กำหนดความเป็นไปหรือแนวโน้มของราคาให้สูงขึ้นหรือต่ำลง ในระบบเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันกันอย่างเสรี ตามที่พูดกันนั้น ในความเป็นจริงมันไม่ได้ดำเนินไปตามทางที่มันควรจะเป็น ไม่ว่าจะระดับในประเทศหรือระดับโลกก็เหมือนกัน

ในระดับโลก อย่าได้หวังเลยว่า ประเทศที่มีพลังทางเศรษฐกิจที่ต่ำกว่า อ่อนแอกว่า จะมีโอกาสมีเสียงต่อรองเพื่อให้การค้าขายเป็นไปอย่างเสมอกันก็เพราะว่าเป้าหมายสุดท้ายของระบบเศรษฐกิจทุนนิยม ก็มีเพียงประการเดียว ต้องแสวงหากำไรให้ได้สูงสุด เมื่อลงทุนไปในกิจการใดก็ตาม ใครมีอียวกว่าก็ได้เปรียบในการไขว่คว้าแย่งชิงเอาผลประโยชน์ ใครมีเงินทุนมากกว่าแน่นอนย่อมได้เปรียบคนเบีน้อยหย่อนน้อยอยู่วันยังค่ำ

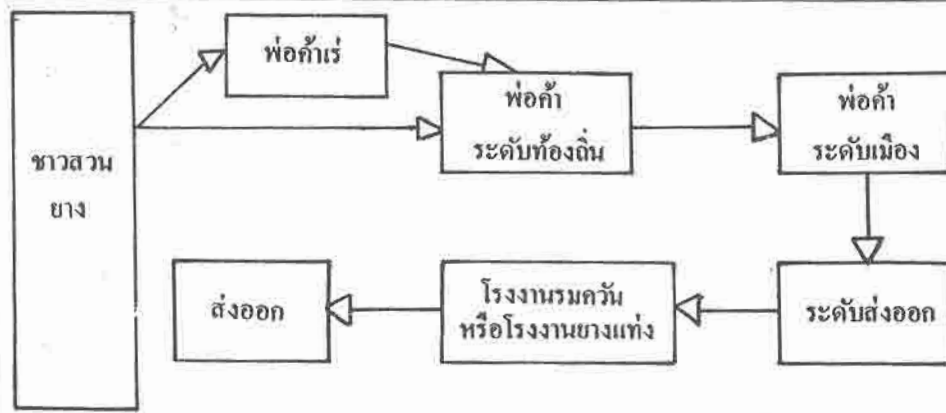
กล่าวเฉพาะในระดับในประเทศก็เช่นเดียวกัน นั้นหมายความว่าอย่างไร ?

ทำไมเราจึงกล่าวว่าการแข่งขันเสรีในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมในระดับในประเทศก็มีสภาพเหมือนกันกับระดับโลก ก็เพราะว่าเงินรายได้จากการขายของเข้าสู่ประเทศนั้น มันไม่ได้กระจายไปสู่ทุกคน มันไม่ได้กระจายไปถึงผู้ที่อยู่ในระดับล่างของขั้นตอนการผลิตนั่นเอง กล่าวได้อีกทางหนึ่งก็คือ ตัวเลขจำนวนเงินคามสถิติหรือการบันทึกของทางการนั้น มันไหลเข้าสู่คลังธนาคารเพิ่มดอกเบี้ยให้กับผู้เป็นเจ้าของกิจการค้าขายยักษ์ใหญ่ ชาวสวนยางขนาดย่อมหรือพ่อค้ารายกิจการเล็ก ๆ ก็ได้แต่เก็บ

เศษเดนที่หล่นร่ยราดตามรายทางเท่านั้น ความเข้าใจในโครงสร้างของตลาดยาง หรือศึกษาให้ลึกซึ้งเกี่ยวกับกลไกของตลาดยางจึงควรที่จะมีกันให้กว้างขวางขึ้น

โครงสร้างการตลาดยางพาราก็เช่นเดียวกับสินค้าประเภทอื่น ๆ เช่น ข้าว กล่าวคือเริ่มจากผลิตขึ้นต่ำสุด ผู้ที่ใช้แรงงานใช้กำลังกายผลิต สินค้าจะผ่านมือคนกลางที่เรียงรายอยู่หลายระดับขึ้นเป็นทอด ๆ ต่อไป สำหรับยางพารานั้น ชาวสวนยางจะส่งให้กับพ่อค้าระดับท้องถิ่น อาจเป็นหมู่บ้าน ตำบลหรือขายให้กับพ่อค้าเร่ ซึ่งถึงกับต้องใช้จักรยานเป็นพาหนะขนสินค้า ในเขตท้องถิ่นที่ทุรกันดาร จากนั้นยางจะถูกขายต่อให้กับระดับเมืองแล้วจึงจะนำไปยังระดับที่ส่งออก (ดูแผนผังประกอบ)

จากโครงสร้าง จากระบบโครงสร้างดังกล่าวมานี้ หากราคาของทั้งทางราชการประกาศศักราช 18-19 บาท ชาวสวนยางจะขายได้จริง ๆ เพียง 16-17 บาทเท่านั้น จากการเปิดเผยของเจ้าหน้าที่ศูนย์วิจัยการยางพาราใหญ่ผู้หนึ่ง เขากล่าวว่า "ในแต่ละปีชาวสวนยางจะถูกโกงราคาอย่างไม่ต่ำกว่า 500 ล้านบาท" ทั้งนี้เพราะชาวสวนยางไม่มีโอกาสรู้ราคาของที่แท้จริง และตามราคาของที่สูงขึ้นหรือต่ำลงเปลี่ยนแปลงตามราคาสลัดโลกไม่ทัน เพราะมีการเคลื่อนไหวอยู่ทุก ๆ 3 ชั่วโมง นอกจากนั้นชาวสวนยางยังถูกเอารัดเอาเปรียบด้วยการตีคุณภาพยางต่ำกว่าความเป็นจริง การโกงตาชั่งซึ่งมีอยู่ตามกฎหมายถึง 11 แบบและการปิดเศษของเงินบาททั้งในการซื้อขายแต่ละครั้ง

เหล่านี้เป็นต้น

บริษัทส่งออกยักษ์ใหญ่ในประเทศ

กิจการค้าขายในประเทศ ปัจจุบันมีบริษัทส่งออกอยู่ 28 บริษัท แต่จำนวนดังกล่าวก็คล้ายคลึงกับการค้าประเภทอื่น ที่แท้จริงเป็นการแตกแขนงสาขาย่อยของบริษัทใหญ่ไม่กี่บริษัทเท่านั้นเอง ซึ่งข้อสังเกตนี้ไม่พ้นมีลักษณะ "ระบบผูกขาด" กล่าวคือ บริษัทที่มีอำนาจยิ่งใหญ่ในการค้าขายนั้นนับได้ บริษัท และก็มีสาขาตัวแทนอยู่ทุก ๆ จังหวัด

4 ปริมาณส่งออกของ บริษัทต่าง ๆ ในปี 2519

ชื่อบริษัท	ร้อยละ
1. บริษัทยางไทยปักษ์ใต้ จำกัด	29.40
2. บริษัท ชวนชวน จำกัด	20.77
3. บริษัท กรุงแสง จำกัด	12.98
4. บริษัท เมืองยางสินไทย จำกัด	8.67
5. บริษัท บี.ยู คอมเมอร์เชียล จำกัด	5.40
6. บริษัท นูซันตรา จำกัด	4.46
7. บริษัทอื่น ๆ 22 บริษัทรวม	18.32
รวม	100.00

จากรายชื่อบริษัทใหญ่ ๆ 6 บริษัท สองบริษัทที่ปรากฏอันดับที่ 1 และ ที่ 6 นั้น ชาวต่างประเทศเป็นเจ้าของ บริษัทยางไทยปักษ์ใต้ หรือเป็นที่รู้จักกันดีทั่วไปในนามของบริษัทเด็กบีซิ่ง เจ้าของเป็นชาวสิงคโปร์ นอกจากเป็นยักษ์ใหญ่ในการตลาดยางเมืองไทยแล้ว บริษัทนี้ยังมีบทบาทสำคัญต่อตลาดยางของอินโดนีเซียอีกด้วย จึงไม่มั่งสูงส่งแต่อย่างใดที่ประเทศสิงคโปร์ไม่ได้ปลุกยางเลย แต่มีส่วนเข้าไปกำหนดราคาในตลาดโลกได้เหมือนกัน บริษัทที่ใหญ่ครองลงมาคือ นูซันตรา เจ้าของบริษัทเป็นชาวฮ่องกง ส่วนบริษัทชวนชวนจำกัด นอกจากจะกว้างขวางในด้านตลาดยางแล้ว ยังเป็นยักษ์ใหญ่ในการส่งข้าวออกต่างประเทศอีกด้วย

บริษัทเด็กบีซิ่ง มีสาขาตัวแทนอยู่ทุกจังหวัด นอกจากนี้ยังมีโรงงานนมควีนหลายโรง ในปี 2520 บริษัทนี้ได้ตั้งโรงงานทแยงแท่งขึ้น 6 โรง ในหลายจังหวัด (ยางแท่งคือยางแผ่นที่ผสมสารเคมีแล้วผ่านเครื่องจักรทำให้ยางมีคุณภาพดีขึ้น) ในปีเดียวกันนี้ปรากฏว่า บริษัทนี้ผูกขาดส่งยางแท่งออกนอกเกือบเด็ดขาดแต่ผู้เดียว คือมีปริมาณถึง 90% ของยางแท่งที่ส่งออกทั้งหมด และยังนับวันกิจการในด้านนี้ของ

เปรียบเทียบราคายางแผ่นรมควันชั้น 1 ในตลาดต่างๆ

	ลอนดอน	นิวยอร์ก	มาเลเซีย	สิงคโปร์	หาดใหญ่	สิงคโปร์ มากกว่า หาดใหญ่	ร้อยละของ ราคาที่หาดใหญ่ ต่ำกว่าสิงคโปร์
2516	15.09	16.09	13.94	13.94	9.92	4.02	40.52
2517	17.21	17.58	15.06	15.00	9.84	5.16	52.44
2518	12.94	13.35	11.33	11.30	8.83	2.47	27.93
2519	17.76	17.71	15.71	15.70	11.26	4.44	39.43
2520	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	16.66	16.63	11.92	4.71	39.51
2521	"	"	19.99	20.09	14.00	6.09	43.5
2522	"	"	25.90	25.88	17.44	8.44	48.39
มีค. 2523	"	"	29.25	29.69	18.32	11.37	62.06

5

ส่วนที่
(ไม่)
เหลือ
หรือ

ยางพาราที่ผลิตได้ของไทย ร้อยละ 95 ถูกส่งออกนอกประเทศ มีเหลืออยู่เพียงร้อยละ 5 ได้ถูกนำมาใช้ในการอุตสาหกรรม ซึ่งส่วนใหญ่ใช้ทำยางรถยนต์ (66.87%) เป็นส่วนที่ใช้ประกอบในการทำรองเท้า ผ้าใบ ฟองน้ำ (8.4%) ยางใช้รัศของ (5.7%) และกิจการอื่นๆ เช่น ทำกาวย ลูกโป่ง เป็นต้นอีก (19.03%)

สำหรับกิจการผลิตยางรถยนต์ ก็มีบริษัทยักษ์ใหญ่ 4 บริษัท ซึ่งก็เป็นของชาวต่างชาติ คือ บริษัท ยางไฟร์สโตน (ประเทศไทย) จำกัด หุ้นส่วนร้อยละ 55 เป็นของชาวอเมริกัน (ทุน 595 ล้านบาท) บริษัทไทยบริดจิสโตน จำกัด หุ้นส่วนร้อยละ 60 เป็นของชาวญี่ปุ่น (ทุน 300 ล้านบาท) บริษัท กู๊ดเยียร์ (ประเทศไทย) จำกัด หุ้นร้อยละ 60 เป็นของชาวอเมริกัน (ทุน 514 ล้านบาท) และบริษัทอุตสาหกรรมยูนิเวอร์แซล จำกัด ของคนไทย มีทุนเพียง 23 ล้านบาท สำหรับผลิตหรือผลิตภัณฑ์ต่างๆ นั้น แน่แน่นอนว่านี่ไม่พ้นลักษณะ "ซื้อถูกขายแพง" อันเป็นธรรมชาติของการค้าขายในระบบเศรษฐกิจ

เศษยางที่ได้กระดองมาซึ่งกิโลขาย: ราคาต่ำแสนต่ำก็ต้องยอมขาย

ที่อาศัยทุน เป็นปัจจัยชี้ขาด
รวมความว่า จะหันหน้าไปทางไหนสำหรับเรื่องของยางพารา ชาวต่างชาติเข้ามาดำเนินการผูกขาดแทบทั้งหมด ภาคเกษตรกรรมก็ดี ภาคอุตสาหกรรมก็ดี ชาตินี้เข้ามาตัดดวงเอาผลประโยชน์กันอย่างสบายมือกันทั้งนั้น เป็นเรื่องที่น่าขมขื่นใจสำหรับชาวสวนยางภาคใต้ ซึ่งคงต้องตกอยู่ในสภาวะเช่นนี้นานเท่านาน ถ้าหากไม่มีความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น

บทสรุป

จากข้อมูลต่างๆ ที่ได้เสนอมาเป็นลำดับระดับของภาวะผูกขาดผลประโยชน์จากยางพารานั้นเกิดขึ้นเป็นขั้น ๆ และไล่เรียงกันลงมาเป็นทอด ๆ แม้กระทั่งผู้ผลิตรายใหญ่ที่สุดของโลกอย่างมาเลเซีย อินโดนีเซียและไทย ก็ยังตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของประเทศมหาอำนาจของโลก คือสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ แต่ประเทศไทยนั้นตกอยู่ในสภาพถูกบีบและถูกกดอยู่ภายใต้แอกหนักอึ้งถึงสองอันทับซ้อนกัน คือจากประเทศมหาอำนาจแล้ว สิงคโปร์ ประเทศเล็กที่ไม่ต้องปลุกดันยางแม้สักต้นเดียว ก็เข้ามาผูกขาดกอบโกยเอาผลประโยชน์อีกต่อหนึ่ง มันเป็นเรื่องที่น่าเจ็บปวดอย่างมาก เพราะในขณะที่รัฐบาลเพื่อนบ้านของเราเช่น มาเลเซีย สามารถกำจัด "นายหน้า" ออกจากวงจรการค้าขายของโลกได้ รัฐบาลไทยเท่าที่จะ

สวนยางที่วังผา : ยังไม่มีความหวังสำหรับชาวกัด

ทำได้ก็คือเพียงออกประกาศราคายาง (ที่คนอื่นผูกขาด) และก็กู้เงินธนาคารโลกมาปลูกยางเพื่อผลผลิตที่ได้เพิ่มขึ้นมาใหม่ จะได้ตกเป็นของคนต่างชาติทับทวีคูณประการเดียว

อย่างไรก็ตาม สภาพการณ์ที่แยงพรของไทยประสบอยู่นี้ ก็ไม่แตกต่างจากกิจการทางด้านอื่น ถ้าเราจะหันไปมองรอบ ๆ ตัว การค้าข้าว แร่ การทำป่าไม้ และสินค้าเกษตรกรรมอื่น ๆ ก็ไม่ได้มีโอกาสนหลุดพ้นจากการผูกขาดของชาวต่างชาติ หรือคนที่มีทุนมหาศาลในประเทศเพียงกลุ่มเดียว ควบไปกับผู้เข้ามาทำหน้าที่บริหารปฏิบัติการเรียนรู้และปฏิบัติตามตัวอย่างที่ดีงาม ของรัฐบาลประเทศอื่น ที่มองเห็นผลประโยชน์ของประเทศตนเอง คือสิ่งสำคัญอันดับแรกที่จะต้องปกป้องรักษา โดยเฉพาะเรื่องยาง ที่ประเทศมาเลเซียเพื่อนบ้านใกล้เรือนเคียง ได้ลงมือกระทำ และก้าวหน้าไปก่อนแล้ว

ส่วนในการค้าระดับโลกก็เช่นกัน ไม่ใช่ว่าโอกาสจะถูกปิดค้ำมิดเลยทีเดียว กลุ่มประเทศผู้ผลิตน้ำมันหรือที่เรารู้จักกันในนามโอเปค ก็ได้กระทำเป็นตัวอย่างให้เห็น คือปลดแอกจากประเทศมหาอำนาจที่เคยกอบโกยเอาผลกำไรไปเป็นเวลาราว

นาน โดยการรวมตัวกันเข้าของประเทศผู้ผลิตน้ำมัน รัชชาติอื่นจะพึงได้จากการผลิตอย่างแข็งแรง ประเทศมหาอำนาจไม่ว่าสหรัฐหรืออังกฤษหรือประเทศอื่น ก็ไม่อาจกระทำอะไรได้ตามความพอใจของตัวเองอีกต่อไป

จริงอยู่ว่า การกำจัดหลายระบบผูกขาดไม่ใช่เรื่องง่ายคาย การผูกขาดการค้าอย่างทั้งในประเทศและนอกประเทศระดับโลกนั้น รู้สึกเหมือนกับว่ามีมือขบข้ายใหญ่โตและหยิ่งรากรักเก็นกำลังความสามารถของคนผู้หนึ่งผู้ใดจะเข้าไปขัดขวางได้ แต่ในเมื่อแย่งแต่ละหยดที่ไหลออกจากต้นนั้น คนคนหนึ่งเป็นผู้กรีด และหลาย ๆ คนรวมกันเข้าร่วมกระบวนการผลิต จนกระทั่งส่งออกไปขาย แล้วผลมันปลายกลับตกอยู่ในมือของผู้ผูกขาดกลุ่มหนึ่งกลุ่มเดียว โดยที่คนส่วนใหญ่ที่ลงพลีแรงกายจนเหงื่อไหลไคลย้อย ได้รับเพียงเศษเสี้ยวของผลประโยชน์ทั้งหมดเป็นการตอบแทน ความแตกต่างหรือข้อขัดแย้งที่ดำรงอยู่ในชั้นตอนการผลิตและการขายขายนี้อาจจะเป็นสิ่งชี้ขาดตัดสินโดยตัวของมันเองในที่สุด เพราะความเคียดแค้นของคนส่วนใหญ่ นั้น จะนำไปสู่การร่วมมือเปลี่ยนแปลงตลอดมา

เอกสารประกอบการเขียน

1. สถิติยางประเทศไทย ปีที่ 9 (2523) ฉบับที่ 1 กรมวิชาการเกษตรกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
2. รายงานผลการศึกษารวิจัย ยางพารา กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์
3. รายงานผลการศึกษา วิจัย ยางแท่ง กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์
4. รายงานผลการศึกษา วิจัย ยางรถยนต์ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์กระทรวงพาณิชย์
5. ประวัติวิถาคายางธรรมชาติ โดยนันทิกา จิระนคร, สุวรรณทิพย์กุล ศูนย์วิจัยการยางภาคใหญ่
6. สถานการณ์สามจังหวัดภาคใต้ ของเรืองยศ จันทร์ศิริ

จุดกำเนิดของ การปลูกลานยาง ในภาคใต้

จากหลักฐานของทางการ ผู้ริเริ่มการทำสวนยางก็คือ พระยารัษฎานุประดิษฐ์ (คอซิมบี๊ ณ ระนอง) สมุหเทศาภิบาลมณฑลภูเก็ต ผู้ซึ่งได้เห็นการเพาะปลูกลานยางในชวา (บัตตาเวีย) ระหว่างที่ท่านได้ไปศึกษาวิธีการสร้างทางหลวงบนภูเขาของพวกคัชชัในปี พ.ศ. 2344 ท่านได้นำเอาเมล็ดพันธุ์ยางจำนวนมากมาจากเปรู และเริ่มทดลองปลูกที่จังหวัดตรัง ทั้งยังได้แจกจ่ายให้เจ้าพนักงานกรมการเมืองคนละ 200 เม็ด และเชิญเชิญสั่งให้ทำการเพาะปลูก และขยายบริเวณไปยังที่อื่น ๆ อีก เช่นที่กันตัง พนมผลผลิตยางรุ่นแรกนำออกมาขายได้ การเพาะปลูกทำสวนยางก็เริ่มได้รับความนิยมกันแพร่หลายยิ่งขึ้น โดยไม่ต้องมีการบังคับ เพราะราคายางสูงทำให้ได้กำไรดี เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า เพราะโครงการที่พระยารัษฎานุประดิษฐ์วางรากฐานเอาไว้เอง ทำให้การเพาะปลูกทำสวนยางเกิดขึ้นในภาคใต้ และกลายเป็นอาชีพหลักที่ทำได้ให้กับประเทศมหาศาล ในกาลต่อมา

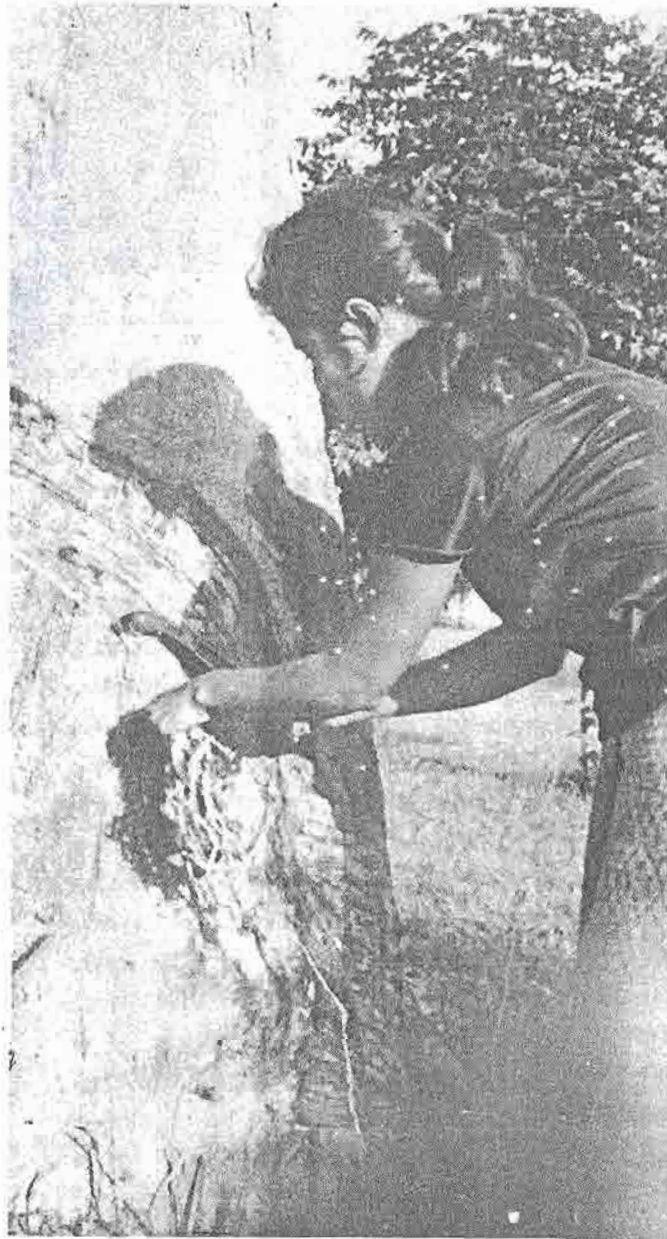
สำหรับ การผูกขาดกันนี้ ได้รับ เช่นนี้ เปลี่ยน

ฉบับ ราวนี้ อด ๆ ลขัย ของ กฤษ อกค อกที่ อกบ อกเจบ อกของ อกออก อกจะ

ช่าง

ไม่ว่าจะมองผ่านออกไปสองข้างทางรถไฟหรือตามทางหลวงสายใด สิ่งที่น่าประหลาดแก่สายตาส่วนใหญ่แล้ว คือสวนยาง ซึ่งแผ่ขยายเต็มพริ้วไปหมด ไม่ละเว้นแม้กระทั่งตามเนินและไหล่หุบเขา ดูราวกับว่าจะได้เห็นแต่ต้นยางเรียงรายต่อเนื่องยืดยาว ไม่มีที่สิ้นสุด ถ้าหากไม่มีทุ่งนาหรือสวนผลไม้และพืชพันธุ์ไม้บางชนิดมาทึบอยู่บ้างในบางช่วงบางตอน สลับกับตัวเมือง หมู่บ้านเล็ก ๆ ตามรายทาง ทัศนียภาพดังกล่าวคือเอกลักษณ์ของภาคใต้ ไปจนถึงที่ไหน ๆ ก็หนีไม่พ้นสวนยาง สวนยางและสวนยาง บางแห่งต้นยางขนาดใหญ่โตเลื้อยกันขึ้นเป็นทิวแถว บริเวณตามโคนต้นมีการตากยางไล่ตั้งแต่เย็น นั้นเป็นส่วนที่ปลูกยางพันธุ์ใหม่ ซึ่งได้รับการดูแลบำรุงรักษา บางแห่งต้นยางสูงใหญ่พุ่มขึ้นมาเหนือพันความรกเรื้อ ทำให้แดดดูเหมือนป้ามากกว่าที่จะเป็นสวน นั้นเป็นสวนยางพันธุ์เดิม ที่ถูกละเลย ต้นยางปลูกมาแล้วนานนับสิบ ๆ ปี กำลังรอวันถูกโค่นล้มล้าง เพื่อหลีกเลี่ยงให้กับการวิธีปลูกยางพันธุ์ใหม่ ที่จะให้น้ำยางมากกว่า

สิ่งที่จะได้เห็นคู่กับสวนยางก็คือ ยางแผ่น เหมือนผ้าอ้อมเด็กสีขาวและหุ่นคล้ายพาดตากหรืออยู่บนราวไม้ไผ่ ตามลานบ้านเรือนไม้หลังสูง ตึกเตี้ย ๆ และข้างกระท่อม ภาพยางแผ่นวางซ้อนทับอยู่บนตะแกรง

ท้ายรถมอเตอร์ไซด์กะบะรถบันทุกวันค้ารับซื้อยางในตลาด ยางแผ่นตั้งซ้อนกันพะเนินเทินที่รวมทิ้งขี้อย่างเกือตึงกลาด มองดูเหมือนผ้าขี้ริ้วส่งกลิ่นอบอวลบรรยาศ แต่ไม่รุนแรงเหมือนที่ส่งลอยมาจากโรงงาน, โรงอบและโกดังใหญ่ ๆ ในเมือง

สภาพและการดำรงชีพของผู้คนในปัจจุบัน ถูกกำหนดและถูกบีบคั้นด้วยเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ จึงไม่มีเวลาใส่ใจเรื่องใหญ่ใกล้ตัวกันมาก การรับรู้ถูกปิดกั้น ในเรื่องของยางก็คงอาจตกอยู่ในสภาพการณ์เดียวกันป่วยการที่จะไปมองอะไรที่มีนวลุ่มลึก ยางแผ่นก็คือเงิน เพราะคนเรากินยางไม่ได้ จะถือเรือไปแลกเอาเป็นข้าวเป็นเกลือก็ไม่ได้ เงินตรามันผูกขาดการเป็นสื่อกลางของการแลกเปลี่ยนเสียแล้ว เงินเท่านั้นเป็นปัจจัยชี้ขาดของรายได้เปรียบและเสียเปรียบในสังคม

ทัศนคติที่ได้รับการสั่งสมหยั่งรากลึกลงจนแน่นแฟ้นดังกล่าวทำให้มองเห็นยางแผ่นและเงินก็คืออันหนึ่งอันเดียวกัน ให้ความสำคัญกับปรากฏการณ์เพียงช่วงเดียว วัตถุ (ยาง) แลกกับวัตถุ (เงิน) ในที่สุดคนที่มีชีวิตจิตใจ มีความรู้สึกนึกคิดก็ถูกตัดออกไป และกลายเป็นเรื่องรองไม่มีความสำคัญพอที่จะไปนึกถึง ลืมไปเสียแล้วว่ายางแผ่นมันไม่ได้หล่นลงมาจากฟากฟ้า ผุดขึ้นมาจากดิน

บนเส้นทาง และเบื้องหลัง ความมั่งคั่ง

(หน้าซ้าย)

จนกรีดขางจะเริ่มคั้งแต่ขำมีคจนเบิงสว่าง
(ขวา-บน) มำยำงจะไหล ออกมาขำรุ จนเกือบเต็มกะต
(ล่าง) เครื่องมือกรีดขาง ประกอบด้วย มีด, ตะเกียง

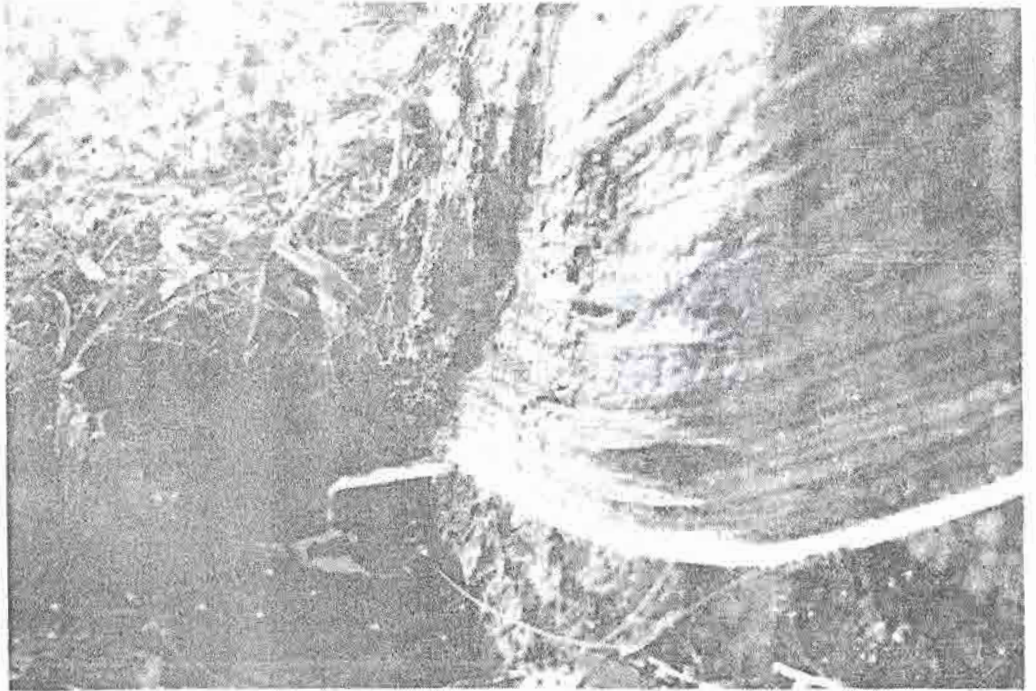
หรือไหลล่องมาตามสายน้ำ ลืมกันเสีย
สนิทว่า คนที่มีลมหายใจต่างหากที่
ออกแรง โดยอาศัยเครื่องมือทำกิน
และอาศัยความเกื้อหนุนจากธรรมชาติ
เป็นผู้ที่ยืนอยู่ที่จุดเริ่มต้นของการสร้าง
สรรค์ทุกสิ่งทุกอย่างในโลก คนกรีด
ขาง ชาวสวนต่างหากที่เป็นผู้ที่ยืน
อยู่จุดเริ่มต้นของกระบวนการผลิต
ขาง ก่อนที่มันจะกลายมาเป็นแผ่น
และกระบวนการตลาดจึงได้มาครอบ
งำอีกต่อหนึ่ง

ชาวภาคใต้เรื้อนแสนเรื้อน
ล้านผูกพันอยู่กับคันตอนแต่ละช่วง
ของการผลิตขาง ไม่มีเนื้อที่บันทึก
เพียงพอที่จะจารในชีวิตรุ่นคนที่กล่าว
ถึงนี้ทุกแง่มุม และตีแผ่รายละเอียด
ให้จับใจได้หมดคอย่างแน่นอน แต่
เป็นความจำเป็นประการหนึ่งของผู้
ที่อยู่ร่วมกันในสังคมที่ควรจะต้องรับ
รู้ชีวิตเพื่อนพ้องหมู่มวลผู้คนที่มีบทบาท
และความสำคัญต่อโครงสร้าง
การผลิตขาง

สำหรับพี่น้องชาวใต้ส่วนใหญ่
ไม่มีสวนขางเป็นของตัวเอง อาศัย
รับจ้างกรีดขางในสวนของผู้อื่น โดย
แบ่งขางแผ่นที่ได้จากการทำงานคน
ละครั้งกับผู้เป็นเจ้าของ คนกรีดขาง
คนหนึ่งเล่าให้ฟังว่า

“สวนนี้เป็นขางพื้นเมือง ได้
ขางน้อย วันหนึ่งได้สัก 3-4 โลเท่า
นั้น”

ปัจจุบันราคาขางแผ่นประมาณ

ราคาก็โลละ 16-17 บาท ก็ลองประ
เมินดูเถิด รายได้ของเขาคงวันละเท่า
ไร สำหรับเจ้าของสวนขางขนาด
เล็ก

“ไอโฮ วันหนึ่งได้ขางตั้ง 10
กิโล คงเหลือกินนะป้า”

“ไอโฮ ไม่เหลือหรอกลูก ข้า
วสารแพง ของก็แพง อะไร ๆ ก็ต้อง
ซื้อทุกอย่าง อีกหน่อยพวกเด็ก ๆ ที่
บ้านก็ต้องเข้าโรงเรียนอีก ไม่เหลือ
หรอกลูก”

เมื่อรายได้เหลือไม่พอเก็บ
เงาของความยากจนก็เริ่มเข้ามาทาบ

เข้ามาเยี่ยมกรายแบ่งปันที่ให้ลูกหลาน
ทำมาหากิน ที่เลิกลง รายได้ก็น้อย
ลงตามส่วน ที่พอจะมีกิน ไม่ซ้ำก็จะ
ไม่พอกิน....

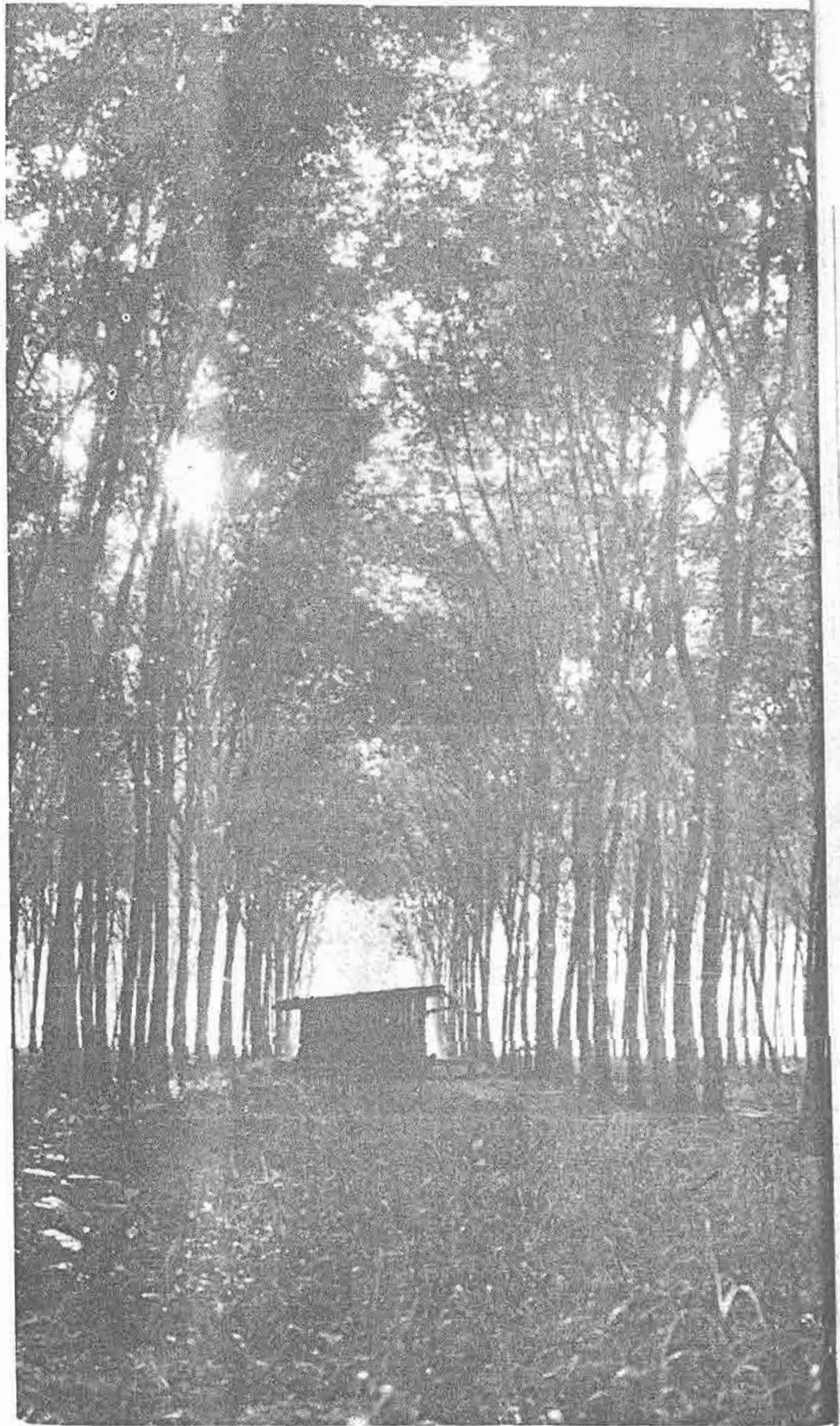
เรื่องเล่าจากตำบลที่อยู่ห่าง
ไกลประมาณสิบแปดกิโลเมตร ของ
อำเภอสนับทึบ จังหวัดสงขลา

"เหนียวยาก สัตว์ป่างูเห่าไม่
ใครเท่าไรหรือหอกควีน การทำมาหา
กินเหนียวยากมันเป็นของธรรมดา
แต่ไม่รู้จะทำอย่างไรกับไอโรคภัยไข้
เจ็บ ไอนี้ร้ายกว่าเพื่อน ล่อกินแต่
ประสาทนอนแหวด หัมใจนี้แหละควีน
ไม่ค่อยได้พบหน้าอนามัย เรื่องหมอน
น้อยมาได้พูดถึง ไกล ๆ ดายมาโรง
พยาบาลในเมืองโนนแหละ แต่มัน
ต้องมีเงินหน่อยนะควีน"

"ทำไมจึงพากันอยู่ที่นี้ กันดาร
ก็ต้องทนเอา มันจำเป็นนี่ควีน ที่
ทางไกลเมืองมันมีเหลือเสียที่ไหน
เล่า....."

"กินเข้าไปเดอะลูกเอ๊ย ของ
เราปลูกเองทั้งนั้น ปีหนึ่ง ๆ เน่าทิ้ง
เสียแยะมาก ขนไปขายมันไม่คุ้ม
หรือ ค้ารถเข้าออกตั้งห้าสิบบาท
ขนของไปเขาก็คิดเพิ่ม ที่คนจะนั่งก็
ยังเบียดกันแทบตายอยู่แล้ว ยางก็ยัง
ฝากเขาไปเลย กินเข้าไปเดอะลูกเอ๊ย
กลัวย ส้ม ลอกอณี ที่บ้านกินกินไม่
หมดหรือ....."

เรื่องเล่าจากหมู่บ้าน ที่อยู่ห่าง
จากทางหลวงสายใหม่สงขลา-ปัตตานี

(หน้าซ้าย) ส่วนขายของศูนย์วิสาหกิจเรา

(หน้าขวา)

(รูปบน) คนงานรวบรวมต้นน้ำยาง เอามาวางไว้ข้างทางเป็น

ทรงๆ รอรถขนนำไปโรงงาน (สำหรับสวนยางขนาดใหญ่)

(รูปล่างซ้าย) เครื่องน้ำยางที่กรี๊ดได้ใช้กำจัดเศษน้ำกรี๊ดทำให้ยางแข็งตัว แล้วทิ้งเอาไว้

(ขวา) พยายามแข็งตัวก็เทียบใบไม้เป็นแผ่น

เข้าไปเพียงสักโหลเมตร

“ทางการเขาบอกที่เราอยู่ทำกิน
 มันเป็นป่าสงวน ปุ่มพอมก็ตายไป
 แล้ว เราไม่ได้ย้ายมาจากไหน ต้นพร้าว
 ต้นยางก็สูงท่วมหลังคาบ้านอย่างที่
 เห็น ภาษีก็เสียว่าจะมาออกนส. 3
 ให้ตั้งหลายปีแล้ว...ไม่รู้เรื่อง กฎหมาย
 มันยุ่ง....”

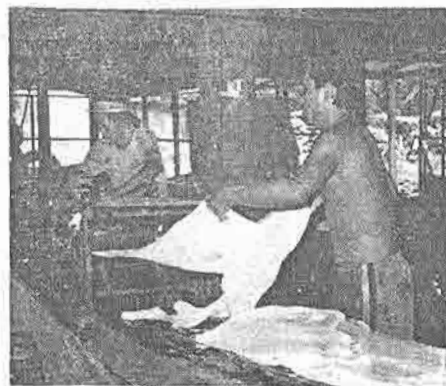
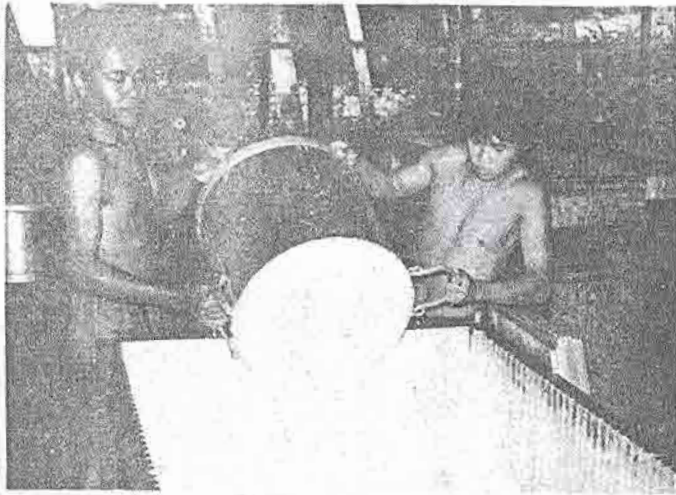
“ว่างจากหน้างานก็ไปรับจ้าง
 กรีดยาง ไปกินที่หมู่บ้าน....”

ยังมีแรงงานอีกแบบหนึ่งที่
 เกี่ยวข้องโดยตรงกับการผลิตยาง ก่อน
 ที่ยางแผ่นจะเข้าสู่ตลาดแรงงานแบบ
 นี้ได้แก่ผู้รับจ้างให้กับบริษัทสวนยาง
 ขนาดใหญ่ ซึ่งมีอาณาบริเวณกว้าง
 ขวางนับเป็นพัน ๆ ไร่

บริษัทจะจ้างคนงานแบ่งออก
 เป็นสองพวก พวกหนึ่งทำหน้าที่
 กรีดยาง อีกพวกหนึ่งทำยางแผ่น
 พวกแรกจะได้ค่าแรงโดยคิดจากน้ำ
 หนักของน้ำยางที่กรี๊ดได้ เทียบเป็น

นำไปเข้าเครื่องรีดให้แผ่นยางเรียบ
 ก่อนที่จะนำไปตาก ให้แห้ง

เงินตามราคาของขณะนั้น คนงาน
กรีดยางจะได้รับส่วนแบ่ง 4 ส่วน
ทางบริษัทเอาไป 6 ส่วนคนงานพวก
ที่สอง ซึ่งทำยางแผ่น มีหน้าที่เอายาง
ที่กรีดได้ของแต่ละวันมาทำให้เป็น
แผ่นและอบให้เรียบร้อย ส่วนค่าแรง
นั้นจะใช้วิธีเหมาเป็นรายเดือน ส่วน
ยางที่ได้ก็นำมาประมาณวันละ 1,000
กิโลกรัม จะจ้างคนงานทำ ยาง
แผ่นตกเดือนละ 6,000 บาท ใช้คน
งานประมาณ 5 คน ซึ่งคนหนึ่งก็จะ
ได้เดือนละพันกว่าบาท คนงานสวน
ยางขนาดใหญ่ใกล้กับสนามบินหาด
ใหญ่ เล่าว่า "ผมเป็นคนนครพนม
ทำยางมากกว่า 10 ปีแล้ว เมื่อก่อน
รับจ้างอยู่แถวจันทบุรี ที่นั่นมันราบ
วังกรีดสบาย...เพิ่งมาทำทางใต้ได้
สองปี...ก็ทำไปเรื่อย ๆ ครับ ถือว่า
ได้มาเที่ยวด้วย"

"....." วันหนึ่งก็กรีดได้ขี้สับ
กว่าโล วันหนึ่งก็ตกเรียกว่า...วันไหน
ฝนตกก็อด....แล้วหน้าฝนทำอะไร
หรือครับ....ก็ตกงานขี้ครับ...."

สองข้างทางสัญจรของภาคใต้
ไม่ใช่มีเพียงทิวทัศน์ที่นำอภิมภย์แต่
อย่างเดียว ในความมิดครึมได้ร่มตัน
ยาง คนกรีดยางชาวสวนมากมายฝาก
ชีวิตไว้กับแรงงานของตัวเอง และ
ผลผลิตที่จะต้องนำมาแลกเปลี่ยน
เป็นตัวเงินเสียก่อน ก่อนอรุณจะรุ่ง
ในช่วงที่กรีดยางได้ ดวงไฟเล็ก ๆ จะ
ส่องแสงริบแววปรากฏขึ้นทั่วไป ที่

(หน้าซ้าย)

ชนอาณานิคมของตีกร บนถนนในโรงทำยางแผ่น
กรอมเอาสิ่งสกปรกออก ที่มดกไว้ลึกครู่
แล้วจึงทำใส่ลงในกะละมังกลมที่ก่อด้วยขี้เถ้า
ขั้นตอนการรีดยาง ให้เป็นแผ่น
แผ่นยางแขวนอยู่บนราว รวบรวมรอบและรวมควันให้แห้ง

โนน ที่นี้และที่นั้น เป็นจุดๆ และ
เคลื่อนไหวอยู่ไปมา คนกรีดยางต้อง
ตื่นตั้งแต่ตอนตีสองตีสาม ชมิขมิมัน
ทำงานแข่งกับเวลาเมื่อถือมีดกรีดยาง
ที่ลับฝนจะคมกริบในตอนกลางวัน
หาคอนที่จะใส่น้ำยางบนป่า เดิน
หรือวิ่งไผ่จากต้นหนึ่งไปยังอีกต้นหนึ่ง
จากเนินเขาสูงหนึ่งไปยังไหล่เขาอีก
ลูกหนึ่ง....เรื่อยไป ต้นที่หนึ่ง ต้นที่
สอง...ต้นที่สาม.....เจ็ดร้อยเก้าสิบ
เก้า...ต้นที่แปดร้อย..." ได้ร่มหลังคา
ของโรงงานทำยางแผ่นและอบยาง
คนรับจ้างจำนวนมากมาทำงาน
เพื่อผลผลิตจะต้องตกไปเป็นของผู้มี
เงินจ้าง โดยที่ร้อยวันพันปีมีของ
นายจ้างจะเปื้อนน้ำยางสักครึ่ง

ในวันนี้คนกรีดยาง ชาวสวน
ยาง คนรับ รับจ้างทำงานในโรงงาน
ยาง และผู้มีส่วนในการทำให้น้ำยาง
แต่ละหอดเป็นแผ่น และถูกนำมาสู่
ตลาด อาจไม่ได้มีโอกาสได้รับผลตอบแทน
เต็มเม็ดเต็มหน่วย และไม่ได้มี
ความเป็นอยู่ที่ดีนัก อาจอยู่เบื้องหลัง
ไกลจากกระบวนการค้าขายที่ทำกำไร
อย่างมหาศาล แต่ผู้คนเหล่านี้เป็น
ประชากรกลุ่มใหญ่ ที่มีทั้งสอง
สามแสนอยู่กับสิ่งที่ตัวเองผลิตอยู่ทุก
เมื่อเชิ้อวัน คนส่วนใหญ่ในสังคม
หนึ่งสังคมใดจะเป็นแรงผลักดัน เป็น
พลังสำคัญของกระบวนการเคลื่อน
ไหวของสังคมไปสู่อนาคตที่ดีกว่า
เสมอ

(บน) ขางแผ่นบดที่มุ่งไปสู่วางงานและตลาด
(ล่าง) โรงงานรวมควันขนาดใหญ่ของหาดใหญ่